

Część 1: MOCNE STRONY/ZALETY OSÓB Z ASD

Osoby z autyzmem jako potencjalni pracownicy mają zarówno swoje niewątpliwe zalety, jak i łatwe do zdefiniowania wady. Jednocześnie ich specyficzne kompetencje mogą przynieść pracodawcom wiele korzyści, a zauważalna odmienność zachowań lub deficyty motywacyjne będą stawiać wyzwania, które mimo wszystko można przezwyciężyć bez nadmiernego wysiłku.

Charakter pracy, jaką osoby z autyzmem są w stanie podjąć, zależy w dużej mierze od ich indywidualnych zdolności i zainteresowań. Można jednak wyróżnić w nich pewne wspólne - bardzo pozytywne - cechy. Należą do nich w szczególności **duża dbałość o szczegóły i skrupulatność w działaniu oraz przestrzeganie zasad**. Te cechy, przydatne w czynnościach wymagających dokładności i skrupulatności, skupienia i cierpliwości czy pamięci do faktów i liczb, predysponują osoby z rozpoznaniem zespołu Aspergera do pracy przynajmniej w niektórych dziedzinach. Mogą doskonalić się we wprowadzaniu danych (od arkuszy kalkulacyjnych po bardziej złożone bazy danych), przetwarzaniu tekstu (w tym wyłapywaniu małych, trudnych do zauważenia błędów), katalogowaniu lub archiwizowaniu. Osoby z autyzmem doskonale sprawdzają się w rutynowych i powtarzalnych czynnościach przez długie okresy czasu, które są dużym obciążeniem dla osób zmęczonych rutyną, takimi jak kopiowanie, skanowanie, sortowanie, dystrybucja informacji. Lubią też **czynności związane z liczbami i statystykami oraz zestawianie faktów w ramach pracy analitycznej**. Osoby z diagnozą zespołu Aspergera mogą zatem spróbować swoich sił w pracy biurowej, mniej lub bardziej złożonej pracy informatycznej (od budowy bazy danych po programowanie), czynnościach księgowych i finansowych, a nawet skomplikowanych pracach analitycznych. Potencjalny pracodawca powinien oczywiście mieć na uwadze indywidualne cechy (inny charakter cech i różne kompetencje) osób z autyzmem i powierzyć im działania o jasnych

procedurach postępowania i dobrze określonej strukturze. Dla pracownika ze spektrum autyzmu musi być jasne, które z jego działań zostaną określone jako prawidłowe, a które nie. Warto też pamiętać, że osoby z rozpoznaniem zespołu Aspergera gorzej radzą sobie w zadaniach wymagających szybkiego podejmowania decyzji, wielozadaniowości i wysokich umiejętności interpersonalnych.

Wymienione powyżej wspólne cechy, a także ewentualne indywidualne kompetencje i preferencje powinny dać potencjalnym pracodawcom wyobrażenie o specyfice pracy i możliwości wykorzystania osoby z autyzmem na rynku pracy. Wyobrażenie to, którego ostateczny kształt jest uwarunkowany również czynnikami spoza rynku pracy, powinno być wzbogacone o opis korzyści finansowych i wizerunkowych, których pracodawcy zwykle nie są świadomi, że są w stanie osiągnąć dzięki zatrudnianiu osób z autyzmem.

MOCNE STRONY OSÓB Z ASD

Osoby z autyzmem mogą wykazywać szereg mocnych stron i umiejętności, które mogą być bezpośrednio związane z ich diagnozą, w tym:

- Nauka czytania w bardzo młodym wieku (znana jako hiperleksja).
- Szybkie zapamiętywanie i uczenie się informacji.
- Myślenie i uczenie się w sposób wizualny.
- Umiejętność logicznego myślenia.
- Mogą wyróżniać się (jeśli to możliwe) w dziedzinach akademickich, takich jak nauki ścisłe, inżynieria i matematyka, ponieważ są to przedmioty techniczne i logiczne, które nie są w dużym stopniu uzależnione od interakcji społecznych.
- Posiadanie wyjątkowo dobrej pamięci (umiejętność zapamiętywania faktów przez długi czas).

- Bycie precyzyjnym i zorientowanym na szczegóły.
- Wyjątkowa uczciwość i rzetelność.
- Bycie niezawodnym w odniesieniu do harmonogramów i rutyny.
- Posiadanie doskonałego wyczucia kierunku.
- Bycie bardzo punktualnym.
- Silne przestrzeganie zasad.
- Zdolność do koncentracji przez długi czas, przy odpowiedniej motywacji.
- Dążenie do perfekcji i porządku.
- Możliwość alternatywnego rozwiązywania problemów.
- Niespotykna świeżość i poczucie zachwytu.

WYZWANIA DLA AUTYZMU W MIEJSCU PRACY

Osoby z autyzmem czasami borykają się z pewnymi trudnościami w miejscu pracy, poniżej znajduje się lista tych, które bez odpowiedniego wsparcia ze strony pracodawcy mogą utrudnić pracę osobie z ASD:

- Trudności w motywacji
- Trudność w skupieniu się na czymś innym niż zainteresowania
- Przestrzeganie niepisanych zasad społecznych; zasad tych można się nauczyć poprzez instrukcje
- Widzenie szerszego obrazu sytuacji

- Niezrównoważony zestaw umiejętności
- Trudności z koncepcjami generalizującymi
- Problemy z wyrażaniem uczuć w sposób, który inni ludzie zrozumieją lub oczekują
- Kłopoty z funkcjonowaniem, stąd trudności w planowaniu długofalowych działań
- Postrzeganie emocji innych ludzi
- Problem z podsumowaniem informacji, które należy zawrzeć w mowie
- Deficyty w interakcjach społecznych: Może to obejmować dyskomfort związany z kontaktem wzrokowym, brak wzajemnych rozmów oraz trudności z komunikacją niewerbalną, taką jak rozumienie mowy ciała i sygnałów społecznych. Mogą też mieć trudności z nawiązaniem przyjaźni z powodu tych wyzwań.
- Niechęć do zmian: Osoby z HFA lubią przewidywalność i rutynę oraz mają tendencję do rozwijania powtarzających się nawyków. W konsekwencji mogą się bardzo zdenerwować, gdy nastąpi nieoczekiwana zmiana lub coś zakłóca ich preferowany wzorzec zachowania.
- Ograniczone obszary zainteresowań: zazwyczaj są bardzo skoncentrowani, a nawet zafiksowani, na konkretnych pomysłach lub tematach. Chociaż wąski zakres ich zainteresowań może być ograniczający, ich zdolność do skupienia się na konkretnym temacie może być niezwykła.
- Wrażliwość sensoryczna: nie jest niczym niezwykłym, że osoby z jakkolwiek postacią ASD są wrażliwe na bodźce sensoryczne. Niektóre zapachy, odgłosy, smaki, światło i dotyk mogą być dla nich przytłaczające lub nieprzyjemne. Narażeni na takie bodźce mogą się bardzo zestresować lub zdenerwować

DYLEMAT ZATRUDNIENIA OSÓB Z ASD

Przeszkody: komunikacja werbalna i niewerbalna, relacje społeczne, zachowania społeczne, szczególne zainteresowania, wzmożona lub stonowana reakcja na stymulację sensoryczną

Zasoby: dokładność w percepcji wzrokowej, koncentracja, pamięć długotrwała, szczególne zainteresowania, tolerancja na powtarzalne czynności

Zatrudnianie osób z autyzmem: niewykorzystany talent — osoby z autyzmem mają wiele do zaoferowania światu biznesu i mogą posiadać unikalne umiejętności i zdolności, które pomogą w rozwoju organizacji. Oprócz indywidualnych mocnych stron i talentów kandydaci z autyzmem mogą wykazać się ponadprzeciętnymi umiejętnościami w niektórych lub wszystkich z poniższych obszarów:

- Relacje rówieśnicze charakteryzujące się absolutną lojalnością i nienaganną niezawodnością
- Wolny od uprzedzeń i zdolny do przyjmowania innych za dobrą monetę
- Zdeterminowany, by szukać prawdy
- Utrzymujący rozmowy bez ukrytego znaczenia lub planu
- Zaawansowane słownictwo i zainteresowanie słowami
- Fascynacja humorem opartym na słowach, takim jak kalambury
- Oryginalne spojrzenie przy rozwiązywaniu problemów
- Wyjątkowa pamięć i kojarzenie szczegółów
- Encyklopedyczna wiedza na jeden lub więcej tematów

- Rutynowość i chęć utrzymania porządku i dokładności
- Przejrzyste wartości i podejmowanie decyzji
- Słuchanie bez ciągłego osądzania lub wyciągania wniosków
- Entuzjazm dla unikalnych zainteresowań i tematów
- Zwiększone prawdopodobieństwo, w stosunku do populacji ogólnej, uczęszczania na studia po ukończeniu szkoły średniej
- Często opiekuńczy i pomocni dla osób spoza zakresu typowego rozwoju
- Pełni ufego optymizmu i wiary w prawdziwą przyjaźń

PRACA ODPOWIEDNIA DLA OSÓB Z AUTYZMEM

Świetna praca dla osób z autyzmem

1. Programista komputerowy

Świetne rozwiązanie dla wizualnego myśliciela lubiącego kodowanie. Programiści komputerowi mogą pracować jako freelancerzy lub jako część większej firmy.

2. Inżynier sprzętu

Inżynierowie sprzętu pomagają tworzyć, monitorować i ulepszać sprzęt dla wielu branż. To świetna okazja do kariery dla myślicieli wizualnych, którzy są dobrzy w rozwiązywaniu problemów i podejmowaniu decyzji.

3. Technik laboratoryjny

Technicy laboratoryjni przeprowadzają testy i dokładnie rejestrują dane. Jeśli osoba z ASD zwraca uwagę na szczegóły i jest dobra w myśleniu naukowym, może to być dla niej satysfakcjonująca rola.

4. Mechanik

Mechanicy budują i naprawiają różnego rodzaju maszyny, takie jak samochody, klimatyzację czy rowery. Jeśli osoba z ASD jest dobra w rozwiązywaniu problemów i lubi mieć jasny punkt końcowy swojej pracy, praca mechanika może go zainteresować.

5. Monter fabryczny

Jeśli osoba z ASD lubi powtarzalność i jasno określone zadania, może być świetnym pracownikiem fabryki. W tej roli może wykonywać takie zadania, jak montaż części, sortowanie i pakowanie produktów oraz obsługa maszyn.

6. Taksówkarz

Jeśli osoba z ASD jest świetna w zapamiętywaniu rzeczy i ma dobre wyczucie przestrzeni, jazda taksówką może być dla niego satysfakcjonującą pracą. Taksówkarze, którzy doskonale znają okolicę, mogą wybrać najskuteczniejszy sposób dowiezienia ludzi do celu.

7. Serwisant urządzeń

Osoby zajmujące się naprawą sprzętu pomagają naprawić i zainstalować takie urządzenia, jak lodówki, pralki i piekarniki. Osoba z ASD może cieszyć się tą rolą, jeśli lubi zadania z wyraźnym punktem końcowym i jest dobra w rozwiązywaniu problemów.

8. Statystyk lub analityk danych

Statystycy uważnie przyglądają się danym i stosują techniki matematyczne, aby pomóc w rozwiązywaniu rzeczywistych problemów. Osoba z ASD może uznać to za satysfakcjonujący wybór zawodowy, jeśli jest dobra w liczbach i potrafi pracować metodycznie.

9. Magazynier

Sortowanie półek w domu towarowym lub sklepie spożywczym może być dobrą pracą, jeśli osoba z ASD najlepiej radzi sobie z powtarzalnymi zadaniami. Umie podnosić i przynosić pudła, a także porządkować produkty na półce.

10. Badacz

Jeśli osoba z ASD ma szczególną pasję lub zainteresowania, może zmienić to w karierę naukową. Naukowcy pracują w różnych dziedzinach, od matematyki po literaturę, fizykę i historię. Ich praca polega na gromadzeniu i analizowaniu danych, informacji i faktów.